

Türklerin Tarihi 2

İlber Ortaylı

İstanbul, Timaş Yayınları, 2016, 288 sayfa, ISBN: 978-605-08-2221-2

Melike BAYRAM*

İlber Ortaylı, 1947 yılında doğdu. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Tarih Bölümü'nü bitirdi. Chicago Üniversitesi'nde master tezini Prof. Halil İnalçık ile yaptı. "Tanzimat Sonrası Mahalli İdareler" adlı tezi ile doktor, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu" adlı çalışmasıyla da doçent oldu. Viyana, Berlin, Paris, Princeton, Moskova, Roma, Münih, Strasbourg, Yanya, Sofya, Kiel, Cambridge, Oxford ve Tunus üniversitelerinde misafir öğretim üyeliği yaptı ve konferanslar verdi. Yerli ve yabancı bilimsel dergilerde Osmanlı tarihinin 16. ve 19. yüzyılı ve Rusya tarihiyle ilgili makaleler yayınladı. 1989-2002 yılları arasında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde İdare Tarihi Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapıp, 2002 yılında Galatasaray Üniversitesi'ne geçmiştir. Topkapı Sarayı Müzesi'nin 2005-2012

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü, mlkbyrmm@gmail.com

yılları arasında başkanlığını yapmıştır ve halen Milli Saraylar Bilim Kurulu Başkanı'dır. İlber Ortaylı, Uluslararası Osmanlı Etüdüleri Komitesi Başkan yardımcısı ve Avrupa İnanoloji Cemiyeti üyesidir.

Türk tarihini anlatırken Osmanlı'dan bahsetmemek olmaz. Türkler' in siyasi bir topluluk olarak tarihe ilk çıkış sahnesinin Hun İmparatorluğu ile olduğunu varsayıyoruz. Devamı ise tabii ki Osmanlı Devleti'nin kurulması ile ilerliyor. Ecdadımız, yeni tabirle atalarımız olan Osmanlı, dünya tarihinde önemli bir yer edinmiş, tarihe yön vermiş bir imparatorluk. Bu imparatorluk yaklaşık 650 yıl yaşamış ve üç kıtada hâkimiyet sürmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu; 13. yüzyıl sonlarından 20. yüzyılın ilk çeyreğine değin varlığını sürdüren Türk devleti. Anadolu'da kurulmuş, sınırları tarihi boyunca çok değişmekle birlikte pek çok yerde hüküm sürmüş bir devlet. Başarıları hem topraklarının büyümesinin, hem de beyliğin gücünün yavaş yavaş arttığına göstergesi olmaktadır.

Marmara'da küçük bir beylik olarak kurulan, gelişen ve akabinde Balkanlar'da ve Ege'de hâkimiyet kuran, Akdeniz dünyasının son muhteşem imparatorluğu olan Türk İmparatorluğu üç kıtaya yayılmıştır. Avrupa, Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da, sayıları yirmiyi aşan çeşitli dil, din, ırk ve siyasi rejime sahip ülkenin ortak tarihini Osmanlı İmparatorluğu oluşturmuştur.

Osmanlı'dan bahsettik mi işte bu noktada devreye İlber Ortaylı giriyor. Türk tarihi denilince akla gelen ilk isimlerden olan hoca, Türklerin Tarihi 2 adlı kitabı ile tarih severlere güzel bir eser sunmuş. Bir proje çalışması olarak oluşturulmuş iki kitabı kapsayan mini bir serinin ikinci kitabı. İlk kitap olan Türkiye Tarihi kitabında; *Orta Asya'nın Bozkırlarından Avrupa'nın Kapılarına* alt başlığını teması olarak seçerken, ikinci kitap olan incelediğimiz bu eserde; *Anadolu'nun Bozkırlarından Avrupa'nın İçlerine* temasını seçmiş.

Kitap, ilk kitabın bittiği yerden, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşundan başlayıp II. Mehmed yani Fatih Sultan Mehmed'in vefatına kadar olan kısımdan bahsediyor. İlk kitap gibi soru-cevap şeklinde düzenlenmiş bir tarih kitabı. Hocanın röportajları derlenerek yapılmış. Akademik bir tarih kitabı değil, daha çok halkın her kesiminden, bir doktorun, bir mühendisin, bir avukatın yani tarihçiler ve tarih öğrencileri dışında herkesin rahatlıkla sıkılmadan okuyabileceği, tarihe dair bir şeyler öğrenebilecekleri bir serinin devam kitabı. Akademik olarak incelenirse okuyucuya çok fazla şey katamayacağı da aşikâr. Olaylara farklı açılardan bakmak ve değerlendirmeler yapmak için güzel bir eser. Tarih öğrenmek için kesinlikle bir başvuru kitabı değil, bir başucu kitabı.

Serinin ilk kitabı gibi işlenen tarz bozulmadan, metodik bir tarih anlatımından ziyade soru-cevap şeklinde gayet akıcı olarak ilerleyen İlber Hoca'nın birikiminden istifade edebileceğimiz bir eser. Hatta ilk kitaba göre daha da akıcı bir dile sahip. Hoca bu kitapta pek fazla yabancı kelime kullanmadığı için sözlükle okumak gereksinimi oluşmamakta. Tarzından vazgeçmeden, sorulara yanıt verirken cevabın ne olduğunun yanında neden öyle olduğunun da yanıtını vermesi ve cevapların öylesine dolu olması, yalnızca sorulan sorunun cevabının değil, bilmediğimiz başka şeylerin de cevabının verilmesi okuyucu için başlarda ilgi çekici, öğretici, eğitici ve merak uyandırıcı olurken,

tüm kitap dâhilinde bunun fazlaca uygulanması bir müddet sonra okuyucuyu yorabilir. Burada da hocanın sorularda bir konudan başka bir konuya geçtiğinin aslında bilgi birikiminden, insanlarla daha fazla şeyi paylaşmak istediğinden kaynaklandığını savunabiliriz. Hoca'nın anlatım tarzını sevenleri tatmin edecek bir kitap kanaatimce. Çok daha derin bilgi isteyenleri hayal kırıklığına uğratabilir. Tarihle alakalı belli bir alt yapıya da sahip değilseniz bazı konuların da havada kalma olasılığı mevcut. Hoca, kitapta yer yer günümüz gençliğine, Türk vatandaşlarına öğütlerini ve tavsiyelerini vermeyi de ihmal etmemiştir. Aslında bu tarz okuyucuyu sıkmayan, yoğun tarihe boğmayan kitaplar temel seviye bilgisi olmayan okuyucular için iyi bir başlangıç kitabı olabilir.

2. kitap bir öncekine göre daha düzenli bir konu bütünlüğünde ilerlemiş. Osmanlı'nın Kuruluş Dönemi hakkında verilen çarpıcı bilgiler çok hoşuma gitti. Seri ilk kitapta bitirdiğimiz yerden genel bir Türk Tarihi tahlili ile başlayıp devletin imparatorluk sürecine geçişi çok güzel bir üslup ile anlatmış. Osmanlı'nın fetih politikası, aldığı topraklardaki faaliyetleri, o coğrafyadaki Türkleştirme ve Müslümanlaştırma politikaları gayet anlaşılır ve mantığa uygun şekilde anlatılmış. Anadolu'dan Avrupa'nın içlerine ilerleyişinin ele alındığı kitap, dönemin önemli askeri ve siyasi olaylarından bahsetmiş.

Hoca bazı noktalarda padişahlara ve politikalarına da eleştirel yaklaşımlarda bulunmaktan kaçmamış. Özellikle, Osmanlı'nın aslında Roma İmparatorluğu'nun mirasçısı olduğunu söylemesi ve bir balkan imparatorluğu olduğunu dile getirmesi benim için dikkat çekici noktalardan.

Sonuç olarak serinin ilk kitabı yer yer uzmanlık bilgileri gerektirmesiyle okuyucu da bazı kopuşlara neden oluyorken, bu kitap, anlatıldığı dönem etkisi ile de olabilir hem daha kolay okunuyor hem de merak uyandırıyor. Fakat kitap genelinde sık sık rastladığımız bir durum olan, sorunun cevabının tam açıklanmadan başka bir konuyla alakalı soruya cevap verilmesi sonucu aslında her şeyi tam manası ile öğrenemiyoruz. Böylelikle olayların tadı damağımızda kalıyor. Ayrıca bazı sorularda birinci kitabın tekrarına düşülmüş. Aynı sorulara bu kitapta da yer verilmesi iyi olmamış. Kitap içinde de aynı durum bazı yerlere söz konusu. Okuduğunuz cümle için “ Az önce bunu okumuştum sanki” diye içinizden geçirebilirsiniz.

